

SÖDRA REGIONVÅRDSNÄMNDEN 2016-05-25**Ansökan om bidrag för etablering av bäckencancerrehab inom
Regionalt Cancercentrum Syd (RCC Syd)**

I överenskommelsen mellan staten och SKL, "En förbättrad förlossningsvård och insatser för kvinnors hälsa", har medel tilldelats för omhändertagande och kunskapsuppbyggnad rörande bäckenbottenkomplikationer och bäckenbottenrehabilitering utgående från cancersjukdomarnas komplikationer.

Modellen som arbetas fram ska även gå att applicera på bäckenkomplikationer av andra orsaker än cancer. För detta arbete har RCC i Samverkan bildat en arbetsgrupp på nationell nivå. En regional arbetsgrupp har etablerats med representanter för bäckenrehabilitering. Regional workshop har genomförts. I skrivelse 2016-05-02 från RCC Syd redovisas det fortsatta arbetet förutsatt att medel beviljas.

I ärendet förelåg skrivelse 2016-05-17 från Södra Regionvårdsnämndens kansli angående ansökan om bidrag för etablering av bäckencancerrehab inom RCC Syd.

Södra Regionvårdsnämndens beslut

att inge ansökan 2016-05-02 till Sveriges Kommuner och Landsting.

Bilagor

Skrivelse 2016-05-17 Södra Regionvårdsnämndens kansli
angående bidrag etablering bäckencancerrehab inom RCC Syd

2016-05-17

Till
Södra Regionvårdsnämnden

Ansökan om bidrag för etablering av bäckencancerrehab inom Regionalt Cancercentrum Syd

Södra regionvårdsnämnden beslutar enhälligt

1. Inge bifogad ansökan till Sveriges kommuner och landsting

Sammanfattning

I överenskommelsen mellan staten och SKL, **"En förbättrad förlossningsvård och insatser för kvinnors hälsa"**, har medel tilldelats för omhändertagande och kunskapsuppbyggnad rörande bäckenbottenkomplikationer och bäckenbottenrehabilitering utgående från cancersjukdomarnas komplikationer. Tanken är att den modell som arbetas fram också ska gå att applicera på bäckenkomplikationer av andra orsaker än cancer. För detta arbete har RCC i Samverkan bildat en arbetsgrupp på nationell nivå samt har en regional arbetsgrupp etablerats med representanter för bäckenrehabilitering. En workshop har genomförts och i ärendet redovisas, enligt skrivelse 2016-05-16 från RCC Syd, det fortsatta arbetet förutsatt att medel beviljas.

Bäckencancerrehab inom RCC Syd

Projektplan

Bakgrund

I Södra sjukvårdsregionen behandlas årligen mer än 2000 patienter för cancer i bäckenet (tarmcancer, gynekologisk cancer, urologisk cancer och sarkom). Kirurgi och strålbehandling mot bäckenet innebär alltid risk för biverkningar och funktionsnedsättning som i stor utsträckning påverkar patienternas livskvalitet. Stora framsteg har gjorts de senaste åren när det gäller tumörbehandling, men kunskapen om rehabilitering av dessa patienter har inte utvecklats på samma sätt, ett förhållande har uppmärksammats både regionalt och nationellt.

I överenskommelsen mellan staten och SKL, ”En förbättrad förlossningsvård och insatser för kvinnors hälsa”, har medel tilldelats för omhändertagande och kunskapsuppbyggnad rörande bäckenbottenkomplikationer och bäckenbottenrehabilitering utgående från cancersjukdomarnas komplikationer. Tanken är att den modell som arbetas fram också ska gå att applicera på bäckenkomplikationer av andra orsaker än cancer. För detta arbete har RCC i Samverkan bildat en arbetsgrupp på nationell nivå där undertecknad är RCC Syds representant.

På initiativ av kolorektalcancerprocessen inom RCC Syd har en arbetsgrupp inom bäckenrehabilitering bildats, ledd av doc Marie-Louise Lydrup, Malmö. Gruppen består av ett tiotal experter inom olika områden med första uppdrag att planera innehållet i den workshop som genomfördes 16-04-21. Workshopen gav en genomlysning av kunskapsläget och mynnade ut i en diskussion om hur arbetet med rehabilitering efter bäckencancer ska kunna utvecklas vidare inom Södra sjukvårdsregionen.

Nuläge i Södra sjukvårdsregionen

Inom Södra sjukvårdsregionen finns omfattande men fragmenterad kompetens inom området.

Bäckenbottencentrum är ett samarbete mellan kirurg-, kvinno- och urologklinikerna vid Skånes Universitetssjukhus (SUS) och erbjuder multiprofessionellt och multidisciplinärt omhändertagande av patienter med olika former av bäckenbottenproblematik. Patienterna som handläggs här har i huvudsak benigna orsaker till besvären.

På Gynonkologen, SUS Lund finns sedan 2012 en s k **Seneffektsmottagning** för patienter som genomgått strålbehandling mot gynekologisk cancer. Patienter erbjuds tid till mottagningen 2 år efter avslutad cancerbehandling, och gynekologer inom regionen har också möjlighet att remittera pat hit.

På **kirurgiska klinken på SUS Malmö** har man sedan flera år bedrivit forskning kring funktionella besvär efter rektalcancerkirurgi och har en betydande kunskap kring dessa problem.

På **Kvinnokliniken på SUS** finns en mottagning för patienter med gynekologisk cancer som inte går vidare till onkologen, framför allt vulvacancer och livmoderhalscancer. På denna mottagning arbetar man med gruppträffar som baseras på empowerment, dvs hjälp till självhjälp genom samtal med andra patienter i liknande situation och man har även patienter i enskilda samtal.

VO urologi på SUS har en omfattande verksamhet kring patienter med funktionsstörningar inom nedre urinvägarna. Man har även ett lab för funktionsundersökningar till vilket specialinriktade uroterapeuter, sjuksköterskor och undersköterskor är kopplade. Man har kompetens i de flesta behandlingsmodaliteter inkluderande rekonstruktiv kirurgi, implantatkirurgi, liksom avancerad utredning och behandling av män med erektil dysfunktion inkluderande specialutbildad ssk för rådgivning och behandlingsinstruktioner. Däremot saknas sexolog.

Sexologisk kompetens och uroterapeuter finns på de flesta sjukhus i regionen. På några sjukhus har man skapat **särskilda rehabteam** för patienter som genomgått olika former av cancerbehandling.

Riktlinjer

För ett förbättrat omhändertagande av dessa patienter bör fokus läggas på följande områden.

- Efterfråga patienternas problem
Många patienter lider i det tysta, eftersom ingen frågat om besvären, och patienten utgår ofta från att detta är priset man fått betala för att bli bota från sin cancer. Förutom att öka kunskapen hos dem som möter dessa patienter, behöver också hjälpmedel för patienter i form av frågeformulär och likande tas fram.
- Öka kunskapen
Cancerrehabiliteringens struktur beskrivs ofta som en pyramid med fyra nivåer, där den basala och bredaste nivån utgörs av dem som sköter behandlingen av patientens cancer utan formell rehabiliteringskompetens. Framför allt till denna del av professionen behöver riktade utbildningsinsatser t ex göras i form av regionala utbildningsdagar och olika typer av utbildningsmaterial. En kartläggning av regional och lokal spetskompetens inom detta område behöver också göras för att underlätta konsultation och remittering av patienter med behov som kräver särskild kompetens.
- Strukturera omhändertagandet
En sammanställning av befintliga PM och riktlinjer för behandling och omhändertagande behöver göras. Denna kan initialt fungera som ett regionalt vårdprogram, men frågan om att skapa ett nationellt vårdprogram eller kunskapsstöd för bäckencancerrehabilitering bör tas upp i den nationella samverkansgruppen.
- Koordinera forskning och utveckling
Liksom det finns behov av sammanhållen och strukturerad vård av patienter med funktionella besvär efter bäckencancerbehandling, finns också ett stort behov av koordinerade forskningsinsatser inom området och av erfarenhetsbyte och presentation av genomförda studier.

Organisation

Stockholms Läns Landsting är en föregångare på detta område och där håller man på att skapa ett centrum för cancerrehabilitering där ett bäckencancerrehabcentrum kommer att ingå. Inom Södra sjukvårdsregionen finns, så vitt känt, inga sådana planer, utan arbetet här får i nuläget bedrivas i nätverksform med befintliga resurser. Här utgör de lokala patientprocessteamerna inom resp diagnosområde och de lokala cancerrehabteamerna en självklar bas för nätverksbyggandet.

Önskvärt vore att någon form av regional koordinatorsfunktion för bäckenrehabilitering kunde skapas. Uppgiften för en sådan koordinator är dels att samordna utbildningsinsatser och dels att ha kunskap om regional spetskompetens för remittering och konsultation. RCC kan lämna ett verksamhetsstöd i ett uppbyggnadsskede för en sådan koordinatorsfunktion. Frågan behöver diskuteras med företrädare för Skånes Universitetssjukhus och Södra Regionvårdsnämnden.

Arbetsgång

Regional workshop är genomförd, se ovan. Fortsatt regionalt arbete enl punkten "Riktlinjer" kommer att genomföras under 2016.

Fortsatt nationellt arbete i den **nationella arbetsgruppen** med framtagande av generell modell för hur arbete med bäckenrehabilitering kan bedrivas.

I samarbete med Svensk förening för kolorektal kirurgi kommer ett **nationellt möte** om funktionella besvär efter bäckencancerbehandling anordnas i Malmö 6-7 okt 2016. Tanken med detta möte är att lyfta kunskapen så väl regionalt som nationellt och ge tillfälle till nätverksbyggande.

Tidsplan

21 april 2016	Regional workshop kring bäckenrehab
6-7 okt 2016	Nationellt möte om funktionella besvär efter bäckencancer
Hösten 2016	Etablering av regionalt nätverk och utbildningsinsatser
31 dec 2016	Projektet avslutas

Budget

Lön till projektledare 20 %	300 tkr
Kostnader workshop 21 april	20 tkr
Nationellt möte 6-7 okt	100 tkr
Evidensgenomgång och rapport	80 tkr
Ersättning pat. Representanter	10 tkr
Verksamhetsstöd för uppbyggnad av BRC	600 tkr

16-05-02
Björn Ohlsson
Projektledare, medicinsk rådgivare
RCC Syd